उपतप्तोदकाः शुष्कोदकाः ॥ पलाशः पर्णं ॥ ५ ॥ सत्वानि प्राणिनः नसर्पंति नप्रसरंतीत्यादावाहारार्थमपीतिशेषः ॥ यतस्तत्प्राणिजातं रामशोकाभिभूतं तद्वनं मार्गस्थमत्यंतं पक्षिशब्दवत् निष्कूजमिव पक्षिशब्दरहितं ॥ ६ ॥ लीनं संकुचितं पुष्करपत्रं नलिनीदलं यासुताः संतप्तपद्माः शुष्कपद्माः पद्मिन्यः सरांसि विहंगमाअत्रजलपक्षिणः ॥ ७ ॥ स्थलजानि माल्यानि पुष्पाणियथापुरं यथापूर्वं ॥ ८ ॥ उद्यानानि पुष्पवाटिकाः आरामान् कृत्रिमवनानि ॥ ९ ॥ अनेनमनुष्याणांसर्वशोत्यंतदुःखवत्त्वं

॥१२१॥

उपतप्तोदकानद्यःपल्वलानिसरांसिच॥परिशुष्कपलाशानिवनान्युपवनानिच ॥ ५॥ नचसर्पंतिसत्वानिव्यालानप्रसरंतिच॥ रामशोकाभिभूतंतन्निःकुजमिवतद्वनं॥६॥लीनपुष्करपत्राश्चनद्यश्चकलुषोदकाः॥ संतप्तपद्माःपद्मिन्योलीनमीनविहंगमाः॥७॥जलजानिचपुष्पाणिमाल्यानिस्थलजानिच ॥ नातिभांत्यल्पगंधीनिफलानिचयथापुरं ॥ ८॥ अत्रोद्यानानिशून्यानिप्रलीनविहगानिच॥नचाभिरामानारामान्पश्यामिमनुजर्षभ॥९॥प्रविशंतमयोध्यायांनकश्चिदभिनंदति॥नरामममपश्यंतोनिश्वसंतिमुहुर्मुहुः ॥ १० ॥ देवराजरथंदृष्ट्वाविनाराममिहागतं॥दूरादश्रुमुखःसर्वोराजमार्गेगतोजनः॥ ११॥ हर्म्यैर्विमानैःप्रासादैरवेक्ष्यरथमागतं॥ हाहाकारकृतानार्योरामादर्शनकर्शिताः ॥ १२ ॥ आयतैर्विमलैर्नेत्रैरश्रुवेगपरिप्लुतैः ॥ अन्योन्यमभिवीक्षंतेव्यक्तमार्ततरास्त्रियः ॥ १३॥ नामित्राणांनमित्राणांउदासीनजनस्यच॥ अहमार्ततयाकंचिद्विशेषंनोपलक्षये ॥ १४॥ अप्रहृष्टमनुष्याचदीननागतुरंगमा॥ आर्तस्वरपरिम्लानविनिश्वसितनिस्वना॥ १५॥ कैमुतिकन्यायेनैव प्रतिपादितंबोध्यं ॥ तदेवाह ॥ प्रविशंतमिति ॥ १० ॥ देवेतिसंबुद्धिः ॥ राजरथं राज्ञस्तवरथं अश्रुमुखः अभूदितिशेषः ॥ ११ ॥ १२ ॥ अव्यक्तमितिच्छेदः ॥ रामप्रवासजनितपीडयार्ताः परस्परंसम्यक्नेक्षंतेइत्यर्थः ॥ १३ ॥ अन्योन्यं शत्रूणां तथामित्राणां उदासीनजनस्यचार्ततयार्तत्वगुणसाम्येन विशेषंनोपलक्षयेइत्यन्वयः ॥ यद्यपि रामस्यस्वतोऽमित्रासंभवः कैकेयीकुब्जयोस्तत्वस्य दैववशात्संभवेपि तयोरार्तत्वाभावः तथाप्यनयोःशत्रुत्वमनयोर्मित्रत्वमयमुदासीनइतिभेदोनज्ञायतइतितात्पर्यं ॥ १४ ॥ आर्तस्वरपरिम्लानविनिश्वसितनिस्वना दीर्घशब्दवन्निश्वासयुक्तेतियावत् ॥ १५ ॥